

NOVAC U KNJIŽEVNOSTI

„Čovjek luta mrakom i ne bude li govorio ono što vidi, obmanjujući se trajno da ništa ne zna i da ništa ne vidi, neće se snaći u ovoj gadnoj noći, ne bude li povjerovao da se može otkriti pravi smjer, čovjek će zalutati konačno.“

Miroslav Krleža

MIROSLAV KRLEŽA – POVRATAK FILIPA LATINOVICZA

Čitajući roman Povratak Filipa Latinovicza nemoguće je ne proživjeti s Filipom njegove najintimnije emocije i dileme u cjeloživotnoj potrazi za istinom i ljubavlju. Više puta poželite preusmjeriti tijek događaja, uzeti njegovu majku za ruku i reći joj: „Porazgovaraj sa svojim sinom, daj mu odgovore na pitanja koja ga muče. Pomozi mu da pronađe smisao u svom životu. Budi majka i pomozni Filipu da odraste i krene pravim putem.“

Iako smo svjesni Filipove pogreške što je majci ukrao novce, otišao od kuće i potrošio novac na žene i piće, ne možemo se ne zapitati što bi se desilo da je majka te noći ipak otvorila Filipu vrata i shvatila da je krajnje vrijeme da mu pruži ruke i oslonac. Da mu odgovori na pitanje tko je njegov otac, pomogne pronaći svoj identitet i riješiti se kompleksa koji ga prate još od djetinjstva.

U standardnoj analizi ovog djela uglavnom se analizira tema zavičaja,

djetinjstva, umjetnosti te socijalna tema.

Predložimo i novi pristup - rasprava o likovima i poglavljima koja su vezna za **novac i njegovu ulogu u društvenim odnosima u današnjem okruženju.**

Koliko god godina prošlo od kada je neko književno djelo napisano uočavamo ista ili slična ponašanja ljudi i njihove slabosti kad je u pitanju novac, koje kao da ne uspijevaju evoluirati – svaka čast iznimkama!

Povratak Filipa Latinovicza otvara brojne teme vezane za novac, a izdvajamo samo neke od njih.

„Kako su žalosne sadrene Hygieje po prašnjavim ljekarničkim izlozima! Kao lim dječjih igračaka, tako su tanke i prozirne i besmislene sve ograde ljudskih shema, kojima se ljudi ograđuju od životne istine i od istinite životne stvarnosti. To su zapravo sve pločice dječjih igračaka, religija, božićnih bedastoća, idila koje unose kult čiste laži, a iza svega proviruje roba: kupujte margarin, čokoladu, naranče, vaniliju, sukno, gumije! Ljudi su izmislili tapete, sagove, parkete, cijevi s ugrijanom vodom, staklena vrata, zlatne ribice, kaktuse i čitave izloge knjiga po svojim stanovima, koje nitko ne čita. Ljudi su nagomilali pod svojim krovovima kitajsku majoliku, akvarele, damastne stolnjake, svilene čarape, krzna i dragulje. Ljudi lakiraju svoje nokte kao perverzni istočnjaci, kupaju se u mramornim kupaonicama, voze se u ugrijanim kočijama, piju gorke želučane likere, ali pojma zapravo nemaju što je to životna stvarnost i kako bi trebalo živjeti?“

Citat iz knjige Povratak Filipa Latinovicza

KULT ČISTE LAŽI

Dragi Filipe kad bi sada prošetao tim istim Europskim metropolama tvoj zaključak bi s odmakom vremena bio isti, samo bi umjesto ugrijanih kočija, koje su sada postale turistička atrakcija, pored tebe prorurili automobili sa puno konjskih snaga.

Danas bi vjerojatno ušetao u neki luksuzni trgovački centar i vidio ljude kako čekaju u redu za kupnju skupe torbice u luksuznoj trgovini i sigurno bi to iskustvo podijelio s nama u tvojim doživljajima s tvojih putovanja.

Da imaš priliku ispratiti neke od njih do kuće vidio bi da rade poslove koji im ne bi trebali omogućiti kupnju tako skupog proizvoda, ali potrošačko društvo u kojem živimo je donijelo kartice koje omogućuju da torbicu otplaćuješ na 12 pa čak i 24 rate.

Vidiš Filipe i dalje su „**tanke i prozirne i besmislene sve ograde ljudskih shema, kojima se ljudi ograđuju od životne istine i od istinite životne stvarnosti**“.

Kažeš „**nemaju pojma zapravo što je to životna stvarnost i kako bi trebalo živjeti**“.

Naime neka istraživanja kažu da je to način na koji pokušavaju prikriti svoju trenutačnu financijsku situaciju kako ne bi bili socijalno izolirani, mi postavljamo pitanje: „Gdje je društvo zakazalo u odgoju i stvaranju sustava vrijednosti kad nedostatak novca smatramo sramotom.“

Cijeni li se **čovjek po njegovim kvalitetama**, a ako ćemo baš o financijama, nije li dodatno zaduženje za kupnju skupih proizvoda, koji nisu u skladu s našim mogućnostima, upravo daljnje tonjenje u još veće financijske probleme.

Miroslav Krleža (autor Ljubo Babić)

ŠTO SE KRIJE IZA TAMNOMODROG BARŠUNA?

„U svom tamnomodrom baršunu, sa čipkastim okovratnikom, s manšetama i žaboom, Filip je sam sebi izgledao neobično svečano i otmjeno (kao kakav viteški sredovječni sokolar sa čipkama i baršunastim bereom), a trafikantkinja Regina, potpuno hladna spram svoga djeteta, mnogo je polagala na dekorativnu stranu njegova izgleda. (Time se izdvajala iz kruga svojih sustanara oko trafike i u tome bio je naglašen nekakav naročiti prkos iz socijalnog otpora, kao da ona ipak nije isto s ostalim siromasima u dvorištu i preko puta: trafikantkinjino dijete bilo je uvijek pomno oprano i najbiranije obučeno, i baš taj fantastični i lutkasti potez ukusa njegove majke bio je poslije uzrokom teških sudara u krugovima Filipovih drugova.

Za trafikantkinjino dijete govorilo se po gradu da mu je otac biskup, a taj glas otrovao je Filipovo djetinjstvo neizlječivo i gorko.)“

Citat iz knjige Povratak Filipa Latinovicza

Dragi Filipe tvoj tamnomodri baršun, sa čipkastim okovratnikom, s manšetama i žaboom danas bi zamijenili luksuzni brendovi koje propagiraju tzv. „youtuberi“ i „influenceri“ – osobe koje diktiraju modne trendove. Uspješnim marketinškim kampanjama pokrenuli su lavinu želja među mladima (i ne samo među njima) koji kroz posjedovanje prepoznatljivih brendova pokušavaju doći na treću razinu Maslowljeve piramide potreba i zavrjediti **poštovanje svoje okoline**.

I nakon tako mnogo godina **statusni simboli** se i dalje nude kao rješenje za **društveno priznanje**.

Kao što je kriva bila poruka tvoja majke kad te izdvojila iz kruga tvojih sustanara i izložila teretu s kojim si se tada teško mogao nositi, nažalost mnogo je takvih situacija i danas kada iza raskoši guramo pod tepih prave probleme i čekamo da sami od sebe nekako nestanu zadovoljni u prividnom blještavilu svog luksuznog omota.

Znaš Filipe i danas mnoge obitelji na užrb svojih mogućnosti pokušavaju djeci ispuniti želje koje nadilaze njihove mogućnosti.

S druge strane složit ćeš se s nama i iz tvog vlastitog iskustva da je najvrijednije što možemo djeci dati su **samosvjesnost, unutrašnji mir i emocionalna stabilnost** i **nema tog novca s kojim se mogu kupiti niti baršuna s kojim se mogu stvoriti**.

„Za svog prvog supruga, doktora Pavlinića, advokata i ministra, udala se Ksenija Radajeva potpuno hladnokrvno, iz interesa, s računom, kao što se tako udaju mnoge građanske djevojke. Ali po svom divljem temperamentu, ona, za razliku od tolikih svojih građanskih vršnjakinja (koje su isto tako po računu mogle da se godinama pomiruju s lažima u svojim bračnim posteljama), nije izdržala u svom lažnom kompromisu i razderala je taj svoj bračni ugovor bez nekog konkretnog razloga, više hirovito nego od stvarne potrebe. Kako je njena rastava braka pala upravo paralelno sa stečajem Kreditne zadruge (kojoj je njen suprug predsjedao kao jedan od najzainteresiranijih kreditora toga zavoda), govorilo se mnogo o tome, da je slom tog novčanog zavoda prouzročila ona sama i predviđevši katastrofu pravodobno se povukla. Konkretno se o toj stvari protiv nje nije znalo ništa i sve je ostalo kod glasina koje kruže oko čajeva i oko večera, a onda nestanu kao mrlje sa starih krpa.“

...

„One tri godine, dok je Baločanski ležao u Lepoglavi, proživjela je Ksenija Radajeva furiozno, vjenčavši se civilno s jednim politikantom i ratnim bogatašem i bacajući novac tog veleindustrijalca kao korijandole, te se ne bi moglo reći, nije li već onda, u tom u svakom pogledu nerazumnom i razornom samouništavanju bilo nečeg od samoubojstvene, visokouznemirene, upravo sulude sklonosti spram smrtonosnih užitaka, koji su joj konačno jednoga dana tako žalosno zavrnuili vratom.“

...

Vladimir Ballocsanszky upoznao je Bobočku i prvi put u životu predao se jednoj ženi po zakonu svoga tijela, bez razuma i bez logike, prosto po zakonu tijela, kao što se predaju dječaci ispod sedamnaeste: na milost ili na nemilost!

Citat iz knjige Povratak Filipa Latinovicza

LAŽI I INSTINKTI

I za kraj pitanje, je li Ksenija mogla imati sretniji život da joj odrastanje nije donijelo iskustva za koja nije bila spremna?

Teško je reći, u svakom slučaju činjenica je, uspjela je **zavesti muškarce koji su bili bogati i moćni, a koje nije iskreno voljela nisu joj donijeli sreću koju je priželjkivala.**

Novcem se sreća ne kupuje!

UMJESTO ŽIVOTOPISA

Umjesto životopisa, pjesnika, dramatičara, prozaika i esejista Miroslava Krležę (1893.-1981.), prenosimo riječi Ive Frangeša o djelu Miroslava Krležę:

„Pred golemim, u punom značenju riječi, monumentalnim djelom književnika Miroslava Krležę zastaje čovjek obuzet osjećajem putnika koji je, došavši u dodir s nepreglednim dimenzijama, zadivljen, spoznao pravo značenje riječi: veličina.

Sve je toj veličini podređeno, sve joj pridonosi: tu sad i najmanje i najveće, bez obzira na ljepotu i obujam, nema svoj vlastiti život: ono živi orkestrirano, poneseno tom silnom tvoračkom gestom.

Pedeset, šezdeset, možda i više knjiga, samo je izvanjski znak te veličine; ali pravi domašaj Krležinih djela, najmoćnijega i najobuhvatnijeg u hrvatskoj književnosti uopće, nije u vanjskom dojmu nego u unutrašnjoj snazi.“

Ovaj Projekt financiran je iz proračuna Grada Zagreba